

Danske Magazin,

indeholdende

Allehaande Gmaa-Stykker
og Anmerkninger
til Historiens og Sprogets Dplysning.
Semte Bind.

Udgivet af

Det Kongelige Danske Selskab til den Nordiske
Histories og Sprogs Forbedring.

Kiøbenhavn,
Trykt hos Christoph Georg Glasning. 1751.

P. Fenger

V.

Herredags Dom over Holger Rosenkrands,
som havde Borringholm i Forlæning. 1646.

Sm den Proces, som af Kong Christian den Fierde Høilovlig i Hu-
kommelse blev gjort Holger Rosenkrands til Gliminge, Lænsmand
paa Borringholm og Commendant paa Hamershus, ligesom han i
den Svenske Feide 1645. sin Skyldighed ikke skulde have esterkom-
met, er vel noget handlet hos dem, der have beskrevet saa vel Høibemeldte
Konges som den Danske Adels Historie, men ikke saa udførligen, som den af
Kongens Retterting d. 4. Maji 1646. fældede Dom selv Sagen forklarer og
oplyser. Hans Levnets-Lob, som findes i den 1647. over ham holdne Ege-
prædiken, melder, at han selv, for at redde sig fra de Beskyldinger, som imod
ham vare giorte af de andre Borringholmske Officerer, der havde overgivet Lan-
det til Fienden, var af Kongen og Raadet offentlig Dom i Sagen begierende.
Oluf Brokenhus gif paa Kongens Vegne i Rette mod ham i Prinds Chri-
stians Overværelse, og Domen faldt ud til hans Befrielse. Den Copie,
vi have af samme Dom, som Hr. CancellieRaad Deichman har haft den
Godhed tillige med flere smukke Manuscripter fra Norge at nedsende til vort
Selskab, haver Holger Rosenkrands selv haft i Hænder, og her og der i
Breden sat nogle Antegnelser, som vi neden under have anført. Den lyder
Ord til andet saaledes:

Wii Christian dend Fierde med Guds Naade Danmarkis,
Norgis, Wendis och Gottes Konning, Hertug udi Sleswig
Holsten Stormarn och Dytmercken, Greffue udi Oldenborg och
Delmenhorst, Siore witterligt, at Aar 1646. d. 4. Maji paa wort
Retterting paa wort Slott Kiøbenhaffn, Meruerende off Elskelige
Her Cortiz Vlssfeld till Egeskouff Ridder, Danmarkis Rigis
Hoffmester, Her Christian Thomassen till Stoungaard Ridder,
wor Cantseler, Anders Bilde till Damsboe, Danmarkis Rigis
Marsch, Que Giedde till Thomerup, Danmarkis Rigis Admi-
ral, Her Mogens Kaas till Stoffringgaard Ridder, Her Tage
Tot Ottesen till Erichsholm Ridder, Her Christopher Vlssfeld
till Suenstrup Ridder, Her Christopher Orne till Asinarch
Ridder, Her Oluff Pafbierig till Jernit Ridder, Jørgen
Seefeld

Seefeld till Keffs, Samibal Seestedt till Nøraggergaard, Stattholder vdi wort Rige Norge, Gregers Krabbe till Thostelund, Hans Lindenou till Iffuersnes, Iffuer Vind till Thorpegaard, Her Jørgen Brahe till Huedholm Ridder, Her Frederich Redz till Ingstrup Ridder, wore troe Mend och Raad, For Os waar schicket Os Elskelige Oluff Brochenhuus till Hiulebierig, wor Mand, Tiener och Befalingsmand offuer Linsø Kloster och Suenstrups Lehne, som haffde med woris egen Steffning och paa woris wegne vdi Rette steffndt Os Elskelige Holger Rosenkrands till Slinninge wor Mand och Thiener, for att, Enddog Under-Officererne paa wort Land Boringholm, huilcket hand aff oss naadigst waar betroet, udi forleden Feide sig utroligen haffuer forholdet, och de deris Straff haffuer at forvente, Saa meenis dog, att hand icke kand findis vndskyldt, som burde sielffuer att haffue weret hos Folchene, och dennem animeret, som hans Formænd udi forige Tider giort haffuer, och at sin Retrete paa Husset (a) haffde weret tilig noch, naar Landet bleff saa sterck aff Fienden angreben, att hand med Landfolchet icke lenger hannem kunde imodstaa, som icke skeed er, Effterdi berettis, Fienden der paa Landet icke at haffue weret sterckere end 400. Mend, och Landfolchet henved 4000. som vden Tviffel vel haffde giort deris dertill, om hand, som en Lensmand, haffde ladet sig finde hosi dennem. Huorfore hand til denne Herredag var hidsteffnet, att, dersom hand icke kand beuise, att det haffde veret sine Formænd aff wore Forfedre, Koninger vdi Dannemarch, och siden aff oss tilladt, att retirere sig paa Husset, naar nogen Fiende ankom der til Landet, hand da burde att stande till Rette, som vedburde. Och vdi rette lagdis först forneffnte Oluff Brochenhuus naadigst medgiffuen Suldmacht, Saaledes liudendis, att Wii naadigst haffue befalet och Suldmagt giffuet Os Elskelige Oluff Brochenhuus, wor Mand Thiener och Befalingsmand offuer Linsø Klosters Lehn udi Norge, och skall paa woris wegne driffue den Boringholmske Sag imod Holger Rosenkrands, sampt de andre nu anholdende Boring

(a) Slottet Hammershus paa Boringholm.

vingholmiske Officerer, ved loulig proces vdi samme Sag, emod begge Parter hende Domb, och alting forrette herudinden paa woris wegne, effter woris naadigste Befalling, som hand agter att forsvare. Dernest fremlagdis fornessute **Oluff Brochenhusens** skriftlig Beretning och Trettesettelse, som indholdt:

Paa Høybemeldte alles woris Naadigste Herres och Konges wegne, som i denne Sag, imod den gode Mand **Solger Rosenkrands**, anbefalet och paalagt haffuer nu at gaae i Rette, och ved proces udføre, huis herudinden imod Hans Kongl. Maytt. och Rigens Skade kunde formedelst hans Forsømmelse udi Windstebelighed, god Tilsium och Ordre, were Boringholms Land ved Occupation tilføyet aff Rigens Fiender, haffuer ieg effter naadigste Befalling disse faa Puncter til Sagens Opliusning anteignet, och i Retten som et Forsætt nu indlegger (b).

1. Om **Solger Rosenkrands**, som Hans Kongl. Maytts. betroede Lensmand offuer Boringholms Land och Gouverneur offuer Festningen sammesteds, da Fienden med sin Flode var for Landet, icke burde at haffue veret personligen tilstede paa Boldstederne hos Folchene ved Strandsiden, och dennom tilholdt ved god Ordre och fligtig Formaning til Landsens Nytte och Erholding at imodstaae Fienden, sampt effter Krigsbrug, om nogen Schrecken hos demnem kunde findis, saa vidt mueligt animeret, att de desbedre vdaff saadant den fornemeste Officerers der paa Landet i Kongl. Maytts. Sted hans Nærverelse och gode Raad kunde vordet des sikrere och frivilger til at giøre deres devoir, end ellers, som det sig burde.

2. Effterdi befindis snart aff alle Bunderne (c), at de Lensmænd, saa vit Bunderne omtyder, der med Landet haffue veret for-

lente,

(b) Her haver Rosenkrands selv skrevet dette i Breden: Till denne Steffning er svaret til huer Post, men effterdi der findes mere Wittløffighed vdi Forsættet, haffuer ieg begieret dilation till den anden Dag, och svaret da paa alle disse Poster imod Forsættet.

(c) Holg. Rosenkrands har herhos i Breden skrevet: **Beuds Bunder**, som vgre Forredere och sad paa det blaa Tøst.

lente, altid haffuer veret ude paa Landet, aff Fesningen hos Folchet med deres Hefte och Folch, naar nogen Fiende var enten for haanden eller och der fore laae med Skibe, at ordinere alting paa den Viis, at Landet kunde vel forfigtes, och icke Landgang skee skulle, det och, det meeste mueligt var, affveriet. Vil da paa Kongl. Mantts. vegne vides, om **Solger Rosenkrands** det samme kand bevise at haffue giort, och om hand med sin Rostieniste och Folch effter Skyldighed sig til Commando haffuer presenteret, som andre for hannem giort haffuer, samt om **Solger Rosenkrands** sin skyldige Rostieniste der paa Landet altid holdt haffuer, som det en Lensmand sommene, og derhos bevise, om Nød och Trang med Landgang sig paatrengde, hand da icke nochsom skulde hafft Tid til at retirere sig til Befestningen, naar Modstand imod Landgang icke lenger kunde udstaaes, effterat gode Officerer och god Ordre, med huis behoffuendis til defension ved Søkanen, var beskicket, och siden endda tilig noch at giøre sin deuoir paa Fesningen, som en Cavallier vel anstaar.

3. Effterdi herettis, att Fienden icke haffuer hafft paa Landet uden 400. Mend, och Landsfolchet var henved 4000. Mend, om de icke noch kunde haffue giort defension, dersom **Solger Rosenkrands** ellers haffde ladet sig finde hos demnem, och demnem ved god Maneer encourageret.

4. Will och paa Hans Mantts. vegne vides, om **Solger Rosenkrandses** Forlehnings Breff hannem tilholder stedze at haffue i Feides eller Useidis Tid allene Omsorg for Fesningen, eller och tillige for Landet. Derhos, effterdi hand stedze er bleffuen paa Fesningen, til Fienden derfor ankorn och den anfaldt, om **Solger Rosenkrands** icke da haffde burdt och kundet forhindret Fienden at plante hans tou halffue Cartouer, som hand bragte for Slottet, och om hand ellers haffuer brugt hans Støcker til defension, som hand burde. Item om hans underhaffuende Knegte haffuer giort den tilbørlige defense aff Fesningen med deris Gevehr, eller och ved hannem bleffuen forhindret, derhos och bevise, Fienden at haffue

fra sterck canoneret Festningen och Huset, och derpaa gjort saa stor Brasche, eller och vdstaaet de Stormer, saa det hannem umueligt var den lenger at holde. Begieris och paa Kongl. Maytts. vegne att vides, om **Holger Rosenkrands** i Freds Tid, eller och nu i Besynderlighed, der Fienden dagligen forventedes til Stedet, efterat hand i Kongl. Maytts. Lande var indfalden, haffuer da sligtig Festningen hiulpet och forbedret, pallifaderet och med Buttenvercher forset, saa Fienden derved desbedre kunde veret indstaaet.

Endeligen och offuer alt dette, Saa enddog enhuer vel vitterligt er, och det aff ret formunnstig Sindighed noch kand begrundis, at Hans Kongl. Maytt. alles vores Naadigste Herre och Konge ey søger eller er tient med **Holger Rosenkrandses** Ruin, Stiller ieg dog paa Høybemeldte Hans Kongl. Maytts. vegne dette ind til Hans Forstelig Naade Prinsens och I gode Herrers gode Betenchede, om bemeldte **Holger Rosenkrands** for same sin comportement bør at straffes, eller och her fore meriteret at slaaes til Ridder, eller och huad Straff hannem bør billigen derforre at paa legges, om aff alle Acter eragtis kand, hand det forskyldt haffuer, Anseendes, Hans Kongl. Maytt. aff Høybemeldte Hans Kongl. Maytts. Efterkommere i sin Tid i sin Graff intet skal eller bør effter att siges, sligt **Holger Rosenkrands** at vere gangen til gode aff Nachlesighed eller Mangel aff courasse. Och derpaa var Domb begierende, som same hans skriffelig Indleg det saaledes medførte.

Endelig och for det sidste fremlagde **Holger Rosenkrands** indod Oluff Brochenhuses Forsett sit skriffelige Svar, liudendis Ord fra Ord, som effterfølger.

Efftersom i gaar bleff indlagt aff Kongl. Maytts. Fuldmegtige et langt vitloftig Forsett, paa adskillige Puncter, som Steffningen slet intet om formelder, hvorføre och effterdi mand intet aff naadant vidste tilforne, mand ey heller tilborligen paa huer Post i for kunde da svare, Saa belangende

1. Den første Post, som serdeelis var funderet paa Steffningen, da er derom i mit Forsæt med 7. Argumenter og ved andre loulige Beviser meere end noch swaret, saa dersom Hans Kongl. Maytt. ville, ieg skulle ganget ud aff Festningen, burde ieg lige saa vel, som de andre Lensmænd, der ginge ud aff Festningen och gjorde Fienden Modstand, haafft sær Kongelig Befaling derom, som de havde, och nogen i mit Sted, der kunde commandere paa Festningen.

2. For det andet funderer Kongl. Maytts. Fuldmegtige sig paa, at fast alle Vinder (d) vindne, at mine Formænd ere gangne ud aff Slottet, naar Fienderne vilde Landet anfælde, med deres Heste och Følch. Saa maa Widnesbiurdene wist icke were ret forstandet, efftersom alle Oldingerne paa Landet vindner der tuert imod, ickun alleene **Nadz Koefoed**, som er den fierde Mand i Tallet, Landet haaffuer forraadt. Huad nu hans Vinde, som min Affuindsmand, en Misdeder, och i mange Maader ulougrundet, paa min Ryg i Fængsel (e) har ene vundet, och om end saa var, som hand har vundet, mig icke nogen Skade Regell kand statuere, derom har ieg och noget sidst i mit Forsætt rerdt, och agter derfor det Vinde icke verdig widere at sware til. Om Retirade paa Slottet, naar man først haaffde figtet paa Landet, er udførlig swaret i gaar, och icke videre fornøden. Om gode Officerer var forordnet och god Ordre giort, da hvad Ordre, har Capteinerne och Følchet paa Landet och selff om vundet, och widere er tilstede, om Begieris. Mens belangende Officerer, da bleff der til taget de døchtigste och aff største Myndighed paa Landet var. Haaffde Hans Maytt. sendt mig flere och bedre effter min idelig Anholden, haaffde det veret disbedre for Hans Maytt. selff, Landet och oss alle.

3. Om Fiendernis och Landsens Mangfoldighed aff Følch, wides endnu ingen visse Tal, haaffuer och den Offuer- och de andre Vnder-Officerer at suare til, som dertil var ordineret och det befalet, effterdi de icke gjorde deris deuoir.

D 2

4. Till

(d) I Bredden: Venche Vidner.

(e) I Bredden: sad paa Taalet.

4. Till den fierde Post, da troer ieg icke, nogen skal sige andet, end ieg jo idelig har hafft Omsorg och for Landet, huilchet med Officererns Winde bekræftis, att forhindre Fienden hans to halffue Cartouer at plante, det skulde enten ved Contra Batterier eller Mengde aff Folsch skeed. Huad nu for Stocher der war, till at holde Contra-Batterier med, er fremvist i Gaar, huad Mengde aff Officerer och Folsch, er i gaar och beuist. Stocherne bleffue ellers och brugte, effter den Mengde aff Officerer, som mig dertil var skaffet, som var en gammel Archelimester och to Bosseskyttere, maatte derforre lade nogle aff mine egne Folsch affrette, saa vit mueligt, at vende och rette Stycker, ndi Archelimesters Sted, som bleff skudt. Huad belanger, om Soldaterne har brugt deris Gevehr, Fienden saa sterch Festningen canonerit, gjort Brechen, udstaaet Storme ic. da skriffuis der fast om, som om en anden velbesat Plaz aff Stocher Folsch och alt Tilbehor, huilchet huorledis her var, er for Hans Prinzelige Naade och de gode Herrer i gaar udforlig beuist, Saa huor saadant udkreffuis aff en Soldat, der burde och billigen det att forskaffis, som en Soldat tilhorer. Att der ellers ved mig skulle were forhindret at segte, haabes ieg icke nogen Erlige Mand mig skall paasige, mindre beuise det, ellers Beuiss aff mig fordris paa saadant, saa dersom ieg maatte med Commissarierne haaffue kommet til Landet, eller siden, som ieg vnderdanigst begierede, haaffde det och alt, huis nogen fornuftig och Krigsforstandig Mand kundet begiere och billigen fordret, bleffuet beuist i saadan Tilfald, da var och med de Middell ieg haaffde och kunde faae, som i gaar baade mundtlig och skriffelig bleff berettet, och mig vidre derom dertill henstiuder. Belangende Festningens Reparation, da skall befindis, att ieg har gjort mere end alle mine Formend i 50. Aar, baade med Buttenwerch forset, med Pallisader, och Frisische Kytttere, Humier for Porten, Batterier och andet meere, som i gaar er beuist med Affrikingen. Wille ellers Hans Mantt. haaffue gjort nogen saare stoer Werch, da efftersom Hans Kongl. Mantt. har sielssuer weret paa Festningen och weed dis Leylighed, da haaffde dertil hort en Ingenieur, med anden Ordre och Befaling, som Suenffken, der de den mechtig bleff, gjorde.

Och

Och för det sidste, da effterat Hans Kongl. Maytts Fuldmechtige udi sit Forsett foregiffuer om Ridderstab, troer ieg icke aff hannem sielff at were tillsatt, faaer derforre att were dermed tilfredz, tackar dog Hans Kongl. Maytt. för ald anden Kongelig mig beuist Naade, indskiuder mig och til Hans Kongl. Maytt. sielff och andre gode Mend aff Rigens Naad och andre, som erindna lessner och medwar, om min skuldige och plichtige Tieniste Hans Maytt. och Riget i forleden Suencke Feide giort. Hvad denne Tid angaaer, da haabis ieg, alle Retindige, aff huius allerede forebragt och beuist er, nochsom seer och erfare kand, at ieg udi denne Tid icke heller nogen Uuaade fortient, mens giort alt det, en Erlig Mand mueligt war, haade paa Landet och i Festningen, saavel som med Forstreckning, som sig til mange tusinde Daler skal belobe, foruden den store Skade ieg paa Festningen och mange andrestedz lidet haaffuer. Actum Kiobenhaffn den 5. Maji Anno 1646. Som same Erklering under **Solger Rosenkranz** egen Haand det saaledis indholdte.

Herforuden i Retten swarede forskreffne **Solger Rosenkrands**, att efftersom war foregiffuet, att Landsfolchet, den gang Fienden gjorde Landgang, haaffde weret med hielp Weed och de unge Mandskab till Slottet, saa war ingen udi saa Maader did komer uden 2. eller 3. Dreng, som ochsaa ware strax wiist derfra att tage Sewehr i Haanden och møde Fienden; thi hand da först erfaret, att Majoren **Christian Maccabeus**, hannem uvidendis, haaffde opsteffut til Slottet nogen aff de unge Karle i Oster Herred, att udskriffues igien i nogen de hendode udskriffne Soldater deris Sted, mens med hielp Weed war ingen fremkommen paa Slottet den Tid; Thi der de horde och fornamb Fienderns Anfald paa Landet, lod de Wognerne staae, fraspentte Hestene, och søgte Fienderne strax. War dog icke mere uden tuende Sogner, som Ridefogden eller Skouffrideren, foruden **Solger Rosenkranz** Befaling, dertil haaffde forordnet, huilchet altsamen Maioren **Christian Maccabeus** ochsaa för Retten wedgich.

Och effter alle forbemeldte fremlagde Documenter, foregiffuende Motiuer, Tidens och Sagens Beskaffenhed, forskreffue **Holger Rosenkrantz** endnu som tilforne offte och gierne var Dom begierendis. Med flere Ord Parterne imellem foresaldt.

Da effter Tiltale Gienfuar och denne Sags Leilighed, Saa och effterdi **Holger Rosenkrands Hamershuus**, effter sit Forle- nings Bress, i Slothou haaffuer haafft, och ingen Officerer, som i hans Sted Slottet kunde betros, ware tilstede, Soldaterne och paa Slottet mutineret, sig aff Festningen begaff, och med Penge och andre Middell maatte tilbringes sig igien derind at begiffue, Landgang och war skeet, och de Officerer paa Landet i tractater sig mod Ordre och Forbud haaffde med de Suenfke indladet, forend **Holger Rosenkrands** affvidste, hand och befindis paa Landet Ordre at haaffue giffuet, huorledis dermed skulde forholdis, som ey er effterkommet, och ingen sig til Slottet, som de haaffde burdt, re- tirere vilde, Soldaterne och paa ny deris Gewehr nedlagde, der Slottet bleff ataqueret, og en Part sig aff Festningen hemligen begaff, Festningen ey heller med Guarnison, Stycker eller Besse- skyttere saaledis var forset, at de nogen Bevaldt, som da forhaan- den var, lenge kunde udstaae, **Holger Rosenkrands** och ingen Seccurs, som tiit var begieret, haaffde bekommet, Kostienisten och befindis aff de Hester, som de Suenfke bekom, och hand med sig hidbragte, att haaffue werit tilstede, Saa vidt hand aff sit beholdne Gods holde burde; Er derpaa for Retten affsagt, att **Holger Rosenkrands** ey befindis skyldig at haaffue werit, att enten Bor- ringholms Land eller Hamershuus er bleffuen erobret, medens for denne Tiltale fri at were (d). Datum ut supra, nostro ad causas sub sigillo, teste *Justino Höegio* Justitiario nostro dilecto.

Siden

(d) Af Holg. Rosenkrands selv er tilskrevet: Effter all den Tids Tilstand, som til- forn passeret er, att ieg haaffuer tient hans Maytt. for Capirein och Ritme- ster, burde ieg billig at haaffue Thak, och ingen Effterstrebelse.

Siden vi i vort Selskabs Archiv, iblandt de Documenter, som Hr. Provst Tarpager dertil har foraret, finde en rigtig Utskrift af den Kongelige Stevning, hvormed Holger Rosenkrands i denne Proces blev kaldet for Retten, ville vi ikke forbigaae, samme her tillige at anføre:

Vi Christian den Fierde, med Guds Naade, Danmarkes, Norges, Wendes och Gottes Konningh, Hertug vdi Sledz-
 nig, Holsten, Stormarn och Ditmarschen, Grenue vdi Oldenborig
 och Delmenhorst, Kundgior dig Holger Rosenkrantz til Glim-
 minge, At wi haffuer Tiltale til dig, for at enddog Under-Office-
 rerne paa wort Land Boringsholm, huilchet dig aff oss naadigst
 war betroed, vdi forleden Feyde sig vtroligen haffuer forholdet, och
 de deres Straff haffuer at foruente, Saa formener ieg dog, at du
 icke kand findes undskylt, som burde selffuer at haffue weret hoer
 Folkene och dennem animerit, som dine Formend vdi forige Thider
 gjort haffuer, och at din retrete paa Huset haffde weret thilig nock,
 naar Landet bleff saa sterck aff Fienden angreben, at du med Land-
 folcket icke lenger hannem kunde imod staa, Som icke seheed er, eff-
 terdi berettes Fienden der paa Landet icke at haffue weret sterckere,
 end 400. Mand, och Landfolcket hen ved 4000. Som vden
 Tuiffel well haffde gjort deres dertill, om du som en Leusmand
 haffde ladet dig finde hoer dennem; Thi steffue wi dig derom at
 mode for oss och vores Elskelige Danmarckis Rigis Raad vdi Rette
 till forstkommendes Herredage, som er berammede at schall stande
 her vdi wort Rige Danmarck, vdi wort Riobsted Kiebenhaffn den
 6. Aprilis forstkommendes, eragtendes, at dersom du icke kand be-
 nise, at det haffuer weret dine Formend aff wore Forfædere
 Konninger vdi Danmarck, och siden aff oss tillat at reterere sig paa
 Huset, naar nogen Fiende ankomb der till Landet, du da bor at
 stande oss till rette, for huil som passerit er, som wedbor, efftersom
 vores Fuldmegtig widere skal wide at berette, ladendes det ingen-
 lunde, Giffuet paa wort Slott . . . . . den 20. Januarii 1646.

III.

Herredags Act og Dom over de
Boringsholmske Officerer. 1646.

Si indrykkede i næst forige Hefte den Dom, som saldt udi Holger Rosenkrandses Sag, angaaende hans Forhold som Befalingsmand paa Boringsholm i Aaret 1645. Han blev frikendt, men Skylden saldt alene paa Officererne, som havde overgivet Landet til Fienden. Doms men, der til samme Herredage gif over disse, som den indeholder mange flere historiske Omstændigheder, saa forriener den ogsaa her at indfores, saaledes som den for mange Aar siden af Sr. Bohne i Ronne paa Boringsholm er bleven dette Selskabs Forstander meddelet. Den lyder som følger:

Vi Christian den Fierde med Guds Naade Danmarkes, Norges, Bendes og Gothes Koning, Hertug i Slesvig, Holsten Stormarn og Dytmersten, Greve i Oldenborg og Delmenhorst, giøre vitterligt, at Aar 1646. d. 4. Maji paa vort Retterting paa vort Slot Kiøbenhavn, Nærværende Os Elskelige Sr. Corfitz Ulfeld til Egeskov, Ridder, Danmarkes Riges Hofmester, Sr. Christian Thomason til Stougaard, Ridder, vor Cancellar, Anders Bilde til Damsboe, Danmarkes Riges Marsk, Ove Gedde til Tommerup, Danmarkes Riges Admiral, Sr. Mogens Kaas til Stofringgaard, Ridder, Sr. Tage Tott Otteson til Erichsholm, Ridder, Sr. Christopher Ulfeld til Svenstrup Ridder, Sr. Christopher Urne til Nasmark, Ridder, Sr. Oluf Parsberg til Jernidt, Ridder, Jørgen Seefeld til Refs, Hannibal Sehested til Nøragergaard, Statholder udi vort Rige Norge, Gregers Krabbe til Torstedlund, Hans Lindenov til Iversnes, Iver Wind til Torpegaard, Sr. Jørgen Brahe til Hvedholm Ridder, og Sr. Friderich Keedz til Tygestrup Ridder, vore tro Mand og Raad, For Os var skicket Os Elskelig Oluf Brokenhuus til Hiuleberg, vor Mand, Tiener og Befalingsmand over Luse-Closter og Svenstrup Lehye, som havde med vores egen Stevning vdi Rette stevnet Christian Maccabaus, Mads Kosfood, Jacob Kosfood, Sigvard Gagge,

Gagge, Anders Hansen, Just Nicolai og Peder Oluffsen.
 At eftersom de udi forleden Aar, der de Svenske for Boringholm med endeel deres Skibe fiendligen ankom, imod den Fed og Pligt, de Os deres rette og af Gud forordnede Herre og Konning gjort havde, og deres Fæderneland pligtig vare, ikke alene dennem ei haver villet begegne med deres underhavende Compagnier og Folk, som nok vare saa sterke og bevarte, at de dermed Fienden kunde have forbødet nogen Landgang at giøre, Medens langt mere have de med vore og Rigens Fiender corresponderet, skriftlig Record indgaaet, dennem Huldskab og Troskab svoret, om vores Skibs-Flode og anden Tilstand aviseret, en stor Sum Penge efter deres eget Tykke, menige Landsens Indvaanere til største Skade, udlovet, og i andre flere Maader skammelig og uforsvarligen dennem forholdet. Desligeste haver Herman Clausen sig tilfordristet at reise frem og tilbage til Fiendens Skibe med hvis Breve, forskrevne Boringholmske Officerer med General Carl Gustav Wrangel forverlede, Udi saa maader, uden tvil, i deres usømmelige Anslage og Bedrifter, som en Medvider, samtlykt. Havde derfor hidstevnet forbemeldte Officerer, at svare til hvis videre Tiltale og Beskyldninger vores tilforordned Fuldmægtig til dennem paa vore vegne kunde have, at lide Dom, om de for slige deres grove Stjerninger, andre til Exempel, ei burde at straffes paa deres Vre og Liv, og deres Guds til Os og Kronen at være forbrudt.

Og først producerede forskrevne Oluf Brockenhuus sin skriftlige Fuldmagt, lydendes: Det vi hannem naadigst haver befalet og Fuldmagt givet, at skal paa vores vegne drive den Bornholmske Sag imod Holger Rosenkrands, samt de andre nu anholdne Bornholmske Officerer, ved lovlig Process udi samme Sag, imod begge Parter hende Dom, og alt forrette herudinden paa vores vegne efter vor Naadigste Befaling, som han agter at forsvare, som Fuldmagten i sig selv det med mere indholder.

Dernæst udi Rette lagde fornævnte Oluf Brockenhuus sit skriftlige Forsæt, som saaledes udi Meningen om formelder: Efter-

holger Ros-
 smand paa
 kylden faldt
 den. Doms-
 mange flere
 s, saaledes
 holm er ble-

rkes, Nor-
 y, Holsten
 lmenhorst,
 erting paa
 r. Corfiz
 æster, Sr.
 Cancellar,
 rsk, Ove
 Sr. Mo-
 cott Otte-
 d til Sven-
 k, Ridder,
 Seefeld til
 tholder udi
 Hans Lin-
 or. Jørgen
 edz til Ty-
 ar skicket Os
 ind, Tiener
 Lehne, som
 Christian
 Sigvard
 Gagge,

at Hans Kongl. Maiſt. naadigſt mig anbefalet haver paa Hans Kongl. Maiſts. vegne at drive ved Proceſs i de Beſkyldinger, ſom H. K. Maiſt. for Boringholms af Rigens Fiender Occupation imod de Boringholmske Officere der over Landfolket, ſom nu indciterede ere, ſig naadigſt haver at beſværge, Da paa Hoibemeldte Hans Kongl. Maiſts. vegne begiares, at **E**ders **F**ørſt **i**ge **N**aade **P**rinſen, ſamt **I** gode **H**errer ville, efterat alle Documenter ſom ſom udførligen ere oplæſte, og deres Beſkyldning deraf erfares, have udi god Consideration, Hans Maiſt. til ſit gode Navns og Rigtiges Beſkiermeſe i ſin tid, om bemeldte oplæſte Perſoner ikke ſaa høiligen imod deres Fed, de Gud og deres rette Herre og Konge, ſamt Fædernelandet ere pligtige, ſig haver forgrebet, at de paa **V**re og **P**iv jo bør billigen at ſtraffes, og det fornemmeligen, formedelſt de hverken med ſaa ſtor et Antal Folk, ſom de ved **S**okanten haver haft forſamlet, langt overgaaende Fiendens Magt, haver villet Fienden begegne, til nogen lovlig deſenſion, Landgang at forhindre. Tilmed befindes, at Landsdomer der paa Landet haver forbudet at fægte, og truet **A**nnuen at ville ſtille Stykkerne imod dem, om de ville giøre nogen **V**arn, derforuden fornemmes, dennem at have correſponderet med Kongl. Maiſts. og Rigens Fiender, ſkriftlig accord indgaaet, dennem huldſkab og troſkab ſvoret og tilſagt, item om Kongl. Maiſts. Skibs-Flode og andet aviseret, en anſeelig Summa Penge udlovet, Indvaanerne til ſørſte Skade, og ſaaledes uden nogen Modſtand forrædeligen Landet forraadt og overgivet i Fiendernes **S**evalt, herforuden brugt **H**erman **C**lauſen frem og tilbage til den **S**venſke Flode, ſom ſig og godvilligen med Raad og Daad haver ladet bruge, deres ſantlige **V**erf at forrette, med meget andet utilbørligt, ſom acterne ſkal udviſe. Begieres efter ſaadan Leilighed paa Hans Kongl. Maiſts. vegne af **H**ans **F**ørſtelige **N**aade **P**rinſen og **I** gode **H**errer, efter **S**agens Beſkaffenhed endelig **D**om over indſtævnte Perſoner, om de ikke ſom Lands Forrædere bør andre til **E**xempel, enhver efter ſin **S**kyld og **S**ierning at ſtraffes ſom vedbør, og deres **G**ods og **F**ormue til Hans Kongl. Maiſt. forbrudt at være, **O**g til **B**eviis fremlagde en **R**elation og **B**eret.

Beretning af Boringholm, som befindes under 4re Herreders Bigner, og saaledes fra Ord til Ord er formeldendes:

Relation og sandfærdig Beretning, den første Part, som af Bønderne, menige Mand af hver Herred, og paa deres Begne Mænd af hvert Sogn udskikkede d. 1. 2. og 3. Septembr. 1645. udi Na Kirkeby paa Bornholm, blev samtykt, undtagen St. Jbs Sogns Mænd, som ey bleve bestandige, torde kandskee ikke, for at **Christian Maccabæus** og **Just Nicolai** Capitain boer begge i det Sogn, og Relationen er bekræftet med nogle Sogne Bidner, som i Bredden findes antegnet, og hvert Sogns Mænds Navne derudi indført, derefter indeholdendes: Anno 1645. d. 9. Junii kom General **Carl Gustav Wrangel** for Nersø om Morgenen med 29. Skibe, store og smaa, indskød paa Byen, satte sit Folk i Land, og Byen gandske udplyndrede, og da hans Folk var kommen i Land, gif **Sivert Gagge** og **Just Nicolausson** begge Capitainer Fienden til haande, og beholdt **Sivardt** hos dem, Mens **Just** kom til Almuen igien, og bad demnem nederlegge deres Bevar, og sagde: Vi kand ei staae dem imod, thi de ere 3000. Mand sterke, og saa mistrostede han Almuen, og forbad dem, at de ikke maatte stride imod Fienden, Men **Sivert Gagge** toge de ud til Skibene, Samme Dag noget for Middag ved Na Kirkeby forsamledes Capitain **Peder Kosfood** af Rønne med sit Folk, Landsdomer **Mads Kosfood** med sit Folk af Vesterherred, **Jacob Kosfood** Capitain over Nørreherred med sit Folk, og **Per Olsen** Landstingskriver og Borgemeister i Hasle med sit Folk, Samt Capitain **Anders Hansens** Kændrik og Corporal med Vesterherreds Soldater, som med forskrevne Almue begierede at maatte drage neder til Nersø imod Fienderne, hvortil Landsdomer svarede, at hvo som vilde drage fra ham, dem vilde han lade stille Stykkerne paa og give demnem deres Rest, og saa forhalede Tiden til imod Aftenen, at de marcherede ungefær en halv Mil imod Nersø, da skikkede Capitain **Maccabæus** og Capitain **Anders Hansen**, saa og flere af Nersø, Bud eet over andet, at forskrevne Capitainer med deres Folk og Soldaterne skulle komme og hielpe demnem at nederlegge Fienderne, thi de havde vist

Rind-

Kundskab, at Fienderne mesten vare fulde og drukne og sovende, saa at de letteligen med Guds Hielp kunde overvindes, og vilde atter Almuen med Soldaterne endelig været fort og nederlegge Fienderne, da raabte atter Landsdommer, og sagde, at hvem der drog ud, dem vilde han lade stille Stykkerne paa, saa de skulde faae det, de ledte efter, Item han og hans Broder Peder Kosfood Captein i Rønne og Christen Lauritzen forbød dem under Livs Straf at drage til Næroe at stride imod Fienderne, og strengeligen befalede Almuen at følge dem, Saa droge de tvert af fra den rette Bø, langt over til Røpeberg, liggendes i St. Povels Sogn, hvor de laae den Nat over, Anden Dagen d. 10. Junii om Morgenen sendte atter Christian Maccabæus og Anders Hansen Bud til Landsdommer, og forskrevne Capteiner, at de skulde komme og hielppe demnem at indtage Skandserne, thi Fienderne vare alle udrykte til Skibene, og saadan Bud sendte de ofte frem, eet over andet, hvilket Landsdommer og Peder Kosfood ikke vilde agte, mens endda forhalede tiden indtil halvgaaen Middag, at Captein Anders Hansen selv kom til dem, og formanede dem at nederdrage, da fik først Almuen forlov til at drage ned, Saa rykte de fort, og indtog Skandserne eller Skytte-Boldene, henved ungefær en times tiid, førend Capiteinerne komne til demnem samme dag, derefter skikledes ofte bud imellem Skibene og Næroe til Capiteinerne, meenendes accordering om Fred. Item Velb. Holger Rosenkrands fremskikkede sin Dagtemester, som udraabte og strengelig forbød Capiteinerne, at de ingen accord skulde giøre med Fienderne, mens stride mandeligen, og holde demnem fra Landet, efterdi de vare udflyede, hvilken Hans Velbyrdigheds strenge Befaling Capiteinerne ikke vilde agte, mens dog imod Hans Velbyrdigheds og menige Mands Billie og Samtykke accorderede med Svensken, Og at naar nogen vilde holde sig til Næroe Raadhuus, hvor Generalens Fuldmagtig med Capiteinerne forsamledes og vilde vide, høre og spørge om, hvorledes der handledes, da bleve de med Hug og Slag derfra bortdrevne. Item, dem blev forbødet, at de ikke skulde røre en Tromme, eller skyde en Bøsse af. Fierde dagen d. 12. Junii reed Christian Maccabæus fra et Herreds Almue og til et andet, udraabte, at Rønneboernes
Cap

Captein
Contra
og sagde
de udgi
beste
skulde
fri for
det, O
sagde,
de strax
der gio
Saa sk
deres
Macc
ring, d
selv for
Enddog
res Fier
hvilket
ei heller
for paa
vare for
muens
digheder
hvie O
ringhol
og Und
eller sk
Konges
Bald,
saaledes
dant B
der vor
maae f
Konges
Ton

lovede, saa
 vilde atter
 e Fienderne,
 og ud, dem
 et, de ledte
 stein i Ron-
 raf at drage
 lede Almuen
 , langt over
 aae den Nat
 atter Chri-
 dsdomer, og
 mem at ind-
 Skibene, og
 t Landsdom-
 rhaledede tiden
 sen selv kom
 Almuen for-
 andserne eller
 d Capiteiner-
 ofte bud imel-
 cordering om
 ede sin Bagt-
 e, at de ingen
 ligen, og hol-
 n Hans Vel-
 e agte, mens
 illie og Samt-
 vilde holde sig
 med Capitei-
 hvorledes der
 dreve. Item,
 eller skyde en
 Maccabæus
 Rønneboernes
 Cap-

Captein Peder Kosfood med de andre Capiteiner havde giort
 Contract med Svensken, at give dem 10000. Rdlr. til Brandskat,
 og sagde at Rønneboernes Captein med sine havde lovet selv at vil-
 de udgive den halve Part, og saa kunde det ikke beløbe sig paa den
 beste Bonde uden 1. Rdlr. 3. eller 2. Mark efter Formuen, og saa
 skulde de intet have videre med Svensken at bestille, men skulde være
 fri for dennem, saa der skulde ikke komme en vred Mand paa Lan-
 det, Og at Almuen skulde beholde deres Gevehr, Item raabte og
 sagde, at dersom der var nogle rebelliske Hoveder iblandt, da skulde
 de strax gaae af Troppen. Om de ikke vilde samtykke, hvad Contract
 der giordes, saa vilde han dem anskrive, og skikke Generalen det,
 Saa skulde han vel selv gieste dem, og ikke aleneste straffe dem paa
 deres Guds, men og paa deres Liv, og ydermere sagde Christian
Maccabæus, at, dersom de ikke vilde indgaae denne hans Begie-
 ring, da vilde han aftinge for sig selv og sine, saa maae de andre
 selv forsvare dem, og saaledes tvinge Almuen til at give sig tilfreds,
 Enddog Almuen ofte og mange gange begierde at maatte staae de-
 res Fiender imod, og gaae dem under Dine, og stride imod dennem,
 hvilket dem ikke af deres Capitainer maatte tilstedes eller bevilges,
 ei heller haver Almuen maat faaet læst for dennem Contracten,
 før paa det sidste d. 16. Septemb. udi Nakirkeby, da Almuen der
 vare forsamlede om Hesteskatte, hvilken Contract aldeles imod Al-
 muens Billie og Samtykke oprettet er. Efter forberorte Omstæn-
 digheder allerunderdanigst og ydmygeligst begieres, at den gunstig
 høie Over-Dyrighed naadigst for Guds Skyld vilde ansee denne Bo-
 ringholms fattige Bønders og Undersaatters sandferdig Beretning
 og Undskyldning, hvorledes vi den fattige Almue ikke ere Aarsage
 eller skyldige i nogen Maade til, at vor Allernaadigste Herres og
 Konges Slot og Land blev saa, desverre, henbragt udi Fiendernes
 Bold, Mens dem aleneste, som imod vores Billie og Samtykke
 saaledes anstillet og anbragt haver, og at vi for Mistanke til saa-
 dant Verk naadigst maae blive forskaanet, og allerydmygeligst be-
 der vor Allernaadigste Herre og Koning, at vi fattige Undersotter
 maae fremdeles have, nyde og beholde vores Naadige Herres og
 Konges Beskiernelse, Gunst og Naade, Samt vor Naadige Herres

og Prindses Naade og Gunst, som vi tilforn saa mildeligen haft haver, Saadan Misskandheds Belgierninger og høie Forsvar Gud allermægtigste Eders Kongl. Maist. samt vor Naadige Herre og Prinds med timelig og ævig Belfært rigeligen belønne vil, og vi altid ønsker Eders Kongl. Maist. og vor Naadige Prinds i langvarendes Sundhed og Glæde baade til Liv og Siæl ævindelig. Som samme Relation under alle fire Herreder deres Indsegle det ydermere udviser.

Fremdeles i Rette lagdes et Accord-Brev, som forskrefne Borringholmske Officerer haver giort med Carl Gustav Wrangel den Svenske General Tugmeister, som med Christian Maccahai, Mads Kosood, Sigvart Gagge og Jacob Kosood, deres samtlige Hænder findes underskrevet, og lyder som følger:

Demnach sich begeben, daß als der Königl. Schwedische Reichszeugmeister und General über die Artiglerie der Wolgebörner Sr. Carl Gustaf Wrangel dieser Tage unter das Land Borringholm, gegen das Stedtdgen Nerøe mit der unter seinen Ober-Comuando wesender Königl. Flotte arriviret, die Einwoner darauf, in deme welche Bölcher ob denen Schiffen an das Land gesehen werden soll, sich dargegen feindlich opponiret, und ihr Gewehr und Stücke uff dieselben gelöset, der durch verursacht, daß sie überfallen, und das Stedtlein Nerøe geplündert werden, auch wohl ein mehrers gegen das ganze Land hette vorgenommen werden mögen. Entzwischen aber, und eher sie es zu andern Extremiteten kommen lassen wollen es zu einigen Accord gediegen. Als ist derselbe folgender gestalt geschlossen und vollengezogen, daß dieser gebrauchten Feindseligkeit halben zu forderst vor die Plünderung des Landes die Einwonere Sehen Tausendt Reichsdaler uff zween Termine, Nemlig à dato innerhalb zwölf Tagen, alsofort Vier Tausendt Reichs Thaler, an Gelde oder Silber, dem jehnigen den der wol erwehnete Her Reichszeugmeister und General darzu verordnen und abschicken würd, der NachRest aber in Nachstfolgenden zween Monathen in Lybeck an die Gebrüdere Peter und Claus Drogen Bärgerere und Handelsleute aldarselfst, entweder in gleichen anbahren Gelde, oder aber an allerhand Victualten, von Butter, Fleisch, Dursch, und dergleichen, So zu welchem Ende ihnen hier

bene-

bennebst ein freyer Seepaß aufgefertiget worden, ohnfeilbarlichen abgestattet werden. Zum andern, ein jedweder Einwohner sich mit seinem Gewehr also bald gen Hause begeben, und daselber hinführo wider einige Ihr Mannt. und der Hochlobliche Cronen Schweden Macht weiter nicht gebrauchen, oder mehr Feindseligkeit üben, der entgegen und dem Herrn Reichs Zeugmeister und Generalen die Einwohner des Landes in Krafft dieses versichert, daß dero Güter, Mobilia und sammentliche zugehöre, wie die Nahmen haben mögen uff dem Lande van der Königl. Schwedische Flotte, weder in gesamt, noch deren in See absonderlich gehenden Schiffen, Aufsiegeren oder Kreuzeren mit keinen fernern Plünderung noch andern Insolentien, als an jez geschehen, und sie durch Ihre Feindseligkeit selbst darzu den Anlast gegeben, graviret oder angefechten blieben, noch auch von ihrer Mannschafft aus dem Lande jemand weggenommen werden solle, und soll die Landes Einwohnere hierinnen keiner wege schützen oder entheben, ob gleich zwischen beiden Cronen in Vertrag innmittelst, ehe diese Poste abgeföhret würde, zu der Richtigkeit gelangen hette, sondern sie deme ungeachtet schuldig seyn, diese **Sehen Tausend Reichs Thaler** ohne alle Exceptionen abzutragen. Zu mehrer Urkund dieses Accord, gedoppelt zu Papiir gebracht, und so wohl von Hr. Reichs Zeugmeister und General, als auch von denen Fürnehmsten in Lande eigenhändig unterschrieben worden, und soll der **Sigwert Gagge**, so lange bis der erste Termin erleget, zur Geißel behalten, hernach von Hr. Reichs Zeugmeister und Generalen in Sicherheit wieder nach Hause gelassen und geschicket werden. Actum d. 11. Junii 1645.

Carl Gustaf Wrangel. Christian Maccabæus. Mads Kosoed. Sigvart Gagge. Jacob Kosoed. Som det saaledes i Ordene formeldte.

Iligemaade i Rette lagdes en Supplication, forbemeldte Officerer meerbemeldte **Carl Gustaf Wrangel** tilskrevet haver, som iligemaade fra Ord til Ord formelder som her efter følger:

Den Velbaarne Høvedle Herre Hr. **Carl Gustaf Wrangel** Herre til Skouf-Closter Hendes Kongl. Maists. Velbestalter Rigens Tugmeister, og General over Artigleriet, ynster vi under-

skrevne Naade, Lykke og Salighed, med timelig og ævrig Belfært. Herhos lader vi Hans Excellents ydmygeligen og underdanigst vide og forstændige, at den Skude, som blev affærdiget fra Rønne paa Borringholm med Velbr. Holger Rosenkrands og indehavende Gods at føre til Kiøbenhavn, er nu for nogle Dage siden igien hjemkommen, da haver Folkene derpaa for Os berettet, at Velbr. Holger Rosenkrands Os Officerer paa Borringholm for Hans Kongl. Maist. og Danmarks Riges Raad saa høiligen haver anklaget, saa at, som der siges, sligt uden Livs og Blods Straf ikke skulle afgaae, om Fred bliver. Item, endog saa at Hans Maists. Skibe skulde komme under Borringholm, og blive meget verre, end nogen Fiende kunde være. Sligt haver og andre vore gode Venner fra Kiøbenhavn os ladet ved deres Skrivelse hemmeligen forstændige, saa her iblant os, gamle og unge paa Landet, er nu Sorg og Bedrøvelse for saadanne onde Tidender, som derom gaaer i Svang. Hvorfore vi underdanigst beder og begierer, at Hans Excellents Hr. Generalen naadigst vilde erindre sit gode Løfte og Tilsagn, at lade de Høiædle Herrer paa Grændsen, som om Freds-tractaten handle, forstændige, at vi igien udi Freds Forbund maatte indsluttes, Eller og, dersom Freden end allerede var sluttet, at vi fattige Folk dog maatte ihukommes, og for saa uherlig Trusel og Undergang forskaanes; Thi dersom Borringholm igien kommer under Danmarks Crone, og vi saa uskyldeligen paa Liv og Blod skal eftertragtes, nødes vi Officerer Landet og Riget at romme og entvige, om vi kand have saa lang Respit, med mindre vi særdeles kand og maae blive benaadet. Vi formoder underdanigst, at Hans Excellents Hr. Generalen slige vores høie aarsagende Klage og tilkommende Nød vilde [om mueligt var] forekomme. Den alsumnægtigste gode Gud vil saadant rigeligen belønne, og befaler Hans Excellents Hr. Generalen under den Allerhøiestes Bestielse baade til Liv og Siel. Datum Rønne paa Borringholm d. 7. Aug. No. 1645.

Christian Maccabaus, Mads Kosoed, Sigvart Gage,
 ge, Jacob Kosoed, Anders Hansen, Peder Kosoed,
 Peder Oluffen.

Og fantes neden under samme Supplication saaledes skrevet: Er og vor yndige Begiering, at Hans Excellents ikke vilde lade denne vor ringe Supplication komme for Hans Kongl. Maist. eller Danmarks Riges Raad, paa det vi udi Fremtiden ikke skulde nyde det ont ad. Eders Excellents udi Guds Beskiermelse befalet. Som samme Supplication det i sig selv medførte.

Ydermere fremlagde forskrevne Oluf Brochenhuus een vore gode Mænd og Commissarier, nemlig os Elskelig Sigvart Urne til Raarup og Flemming Ulfeld til Urup vore Mænd og Tienere og Befalingsmænd paa vore Slotte og Lehne Tryggevelde og Holbek, deres underskrevne Forretning, som de in Octobri og Novembri nestforleden paa vort Land Borringsholm, efter vor Naadigste Befaling, havde skriftlig forfattet, iblant andet indeholdendes, at bemeldte beskylde og fangne Officerer paa adskillige til dennem gjorde Spørsmaal iblandt andet havde svaret, som følger: Nemlig Majoren Christian Maccabæus til det første Spørsmaal iblandt andet bekiendte, at Folket var villig til at fegte og manglede ei Krud, Lod og Lunter ic. Fiendens Mængde vidste de ikke. Mændens Sigvart Bagge Captein, Anders Hansen, Jacob Kofoed og Jost Nicolai iblandt andet berettede, at Fiendens Magt, der de gjorde Landgang paa Borringsholm, skattede de ved 600. eller 900. Mand. Til den anden Punct berettede Majoren Christian Maccabæus, at, efterat Fienden eengang havde været paa Landet, fik han fra Fienden et Feidebrev, hvilket han med Christen Lauritzen Tolder af Rønne skikkede til Lensmanden. Hvor paa ved forskrevne Tolder skriftlig Svar blev igien tilbage skicket, at, saafremt han Landet ei kunde holde, da skulde han begive sig med Soldaterne og Ungdommen til Slottet. Nok bekiendte, endda siden Befaling at have faaet, til Slottet at fremkomme; Mens efterdi de da med Fienden havde accorderet, torde han ei til Landens Ruin bryde samme Accord: Majoren beretter og, ved forskrevne Tolder at have begieret af Lensmanden, han dennem med Stykker og Folk vilde secundere, hvilket Lensmanden svarede gierne at vilde gjøre, men torde ei forlade Slottet, helst efterdi han havde saa faa Folk, og Floden krydsede over alt. Herhos berettede for-

skrefne Tolder, at Majoren havde hannem medgivet til Lensmanden det Feidebrev, som Fienden Landfolket tilskrev, saavel som et **Sigvart Gagges** Brev fra Skibet, Almuen tilskrevet, hvorudi han raadede dem til Accord, hvilke Breve Lensmanden beholdt hos sig.

Landsdommer **Nads Kosoed** med hans Lieutenant og Fændrich berettede, at enhver Officerer vidste nok sine Poster, Mens at han ingen Ordre havde at forsoie sig til Slottet. **Sigvart Gagge** Capitein ligesaa. Capitein **Anders Hansen** over et LandCompagnie ligesom de andre om Posterne: Kunde og ey benegte, han jo af Lensmanden havde Ordre at komme paa Slottet, hvilket han og gjorde, mens Folket vilde ei følge. Capitein **Jacob Kosoed** ligesom Landsdommer og de andre Capiteiner. **Just** Capitein ligesaa.

Til den tredie Post: Om Folkene paa Landet havde Sind til at ville verge sig, eller om de vare selv af Officererne begierendes, at de paa deres vegne vilde accordere, eller og om Capiteinerne og Officererne, Bønderne uafvidende, nogen Accord indgif, og hvo de Officerer vare, som i Nerse godvilligen gif til Fienden, saa og drog ud til Skibet. Majoren berettede, Folket var villig nok til at fegte, førend den Rødsel dem paafom, som Capitein **Jost** med vrang Beretning demnem paaførte om de 3000. Mand, som paa Landet skulle være komne, og at Folket ei begierede af Officererne, at de vilde accordere, men at Officererne selv indgif samme Accord, efterdi de ei fandt sig bastant at giøre Modstand, dog var Bønderne vel tilfreds, der alting var sluttet, og som Majoren af de andre hørte, var Capiteinerne **Gagge** og **Just** de første, som ginge til Fienden i Byen, Og **Gagge** fulde saa ud med paa Skibene, og **Jost** paa sin Parolle blev forlovet at reise hen til Majoren og de andre Officerer om Accorten at handle.

Capitein **Nads Kosoed** med hans Lieutenant og Fændrich berette, at endeel af hans Knegte begierede at accordere, og at **Sigvart Gagge** og **Christopher Kommer** vare paa Skibet, Mens om **Just** Capitein vidste de intet at sige af, om han havde med været. Capitein **Christopher Kommer** udsagde, at der fandtes ingen, som jo gierne vilde fegte, ei heller var nogen, som af hannem begierte, at han nogen Accord vilde indgaae, Han selv og for sin egen

Person

Person skrev ingen Accord under, mens blev med **Sigvart Gagge** fængsligen paa Skibet anholden. Item, at **Gagge** og **Jost** Captein reed imod Fienden først uden nogen hoshavendes Folk. Captein **Sigvart Gagge** foregav, at endeel af hans Folk begierede af hannem, at han vilde paa deres vegne accordere, endeel ikke, hvorpaa han med **Jost** Captein gjorde Accorten med andre flere, paa det han derved meente at frelse Landet og Byen. Captein **Anders Hansen** benegtede ei, at hans Folk jo vare villige og om ingen Accord med hannem talede, mens at han for sildig fik Kundskab om Fiendens Ankomst, og selv skrev Accorden med de andre under, Og ellers **Gagge** og **Jost**, som de andre, og at **Sigvart Gagge** var til Skibet uddragen, Saa vel og siden Majoren var og paa Skibet. **Jacob Kosoed** ligesom de andre, om Folkets Villighed, og om Accorden. **Jost** Captein klagede intet paa Folket, at de jo vare villige nok, og vel beverget, og ey anmodede hannem om nogen Accord at giøre, Mens beskyldte **Peder Kosoed** af Rønne, som ved tvende Mænd, som til hannem blev skicket, med Begiering, han strax ved Nærs ville komme dennem til Hielp, at han havde lige saa langt til Nærs, som de til hannem. Item klagede paa Landsdomeren, at han med sit hoshavende Folk, som var samlet ved Nakirkeby, ei heller vilde nedkomme, enddog han derom fik Bud: han vedgaaer og, at han med **Sigvart Gagge** reed til de Svenske, og bad, at de vilde tage noget af Byen og Landet, og forstaaene Folket, hvorpaa **Sigvart** fulgte ud paa Skibet, og blev der nogen stund, og foruden hannem var og **Peder Oluffen Ting** skriver i Hasløf, **Christen Laurssen Tolder** i Rønne, og **Herman Clausen Borger** sammesteds, ude paa Skibet, og om Nattertid mod Dagen kommen derfra, hvilket om disse tree blev og siden stadfæst af **Abraham Hansen** i Clemensker Sogn, og **Jørgen Slots** Møller. Item beretter og **Jost** Captein, at Majoren selv og havde været paa Skibet en anden gang, før Svensken gik fra Slottet. Angaaende den fjerde Post: hvorlangt det var fra Slottet som Landgangen skede, Da vedgaaer alle Officererne, at Landgangen skede ved **Nærs By**, som er fire store Mile fra Slottet.

Belan-

Belangende den femte Post: om de sig eengang fra Byen retirerede, og hvad Ordre de da paa Landet, som fra Forskningen, og siden fra Lehnsmanden haver haft og bekommet. Majoren svarede, dem ei uden eengang at have været ved Ners udi Land, og fik af Lehnsmanden da ingen Ordre, end at de skulle møde, hvor Fienden ankom, og fegte det beste de kunde, eller, om de Landet ei kunde holde, da Majoren med Folket at retirere sig til Slottet: De andre alle svarede, sig af ingen videre Ordre at vide, end hvis Majoren havde faaet, Allmuen hver havde sine Poster at besette, og alle at møde, hvor Allarm skede.

Til den 6te Post: hvad Marsag var, de ei søgte Fienden, der han sig med dis-ordre retirerede. Majoren aarsagede sig, med det lidet Stykke Folk, som han hos sig havde, ei at kunde søge Fienden, eller gjøre nogen Vern. Derforuden saa havde Jost Captein ført Folket i Landet en Strecken paa, eftersom han for dennem havde vrangeligen angivet, at Fienden var med 3000. Mand paa Landet, hvilket de ei kunde imodstaae. Captein Mads Kosoed undskyldte sig med en Andeel Skibe, de paa den anden Side af Landet havde seet, saa han derfor med sit Folk ei torde søge Fienden. Captein Christopher Rømmer af Ners beklagede sig, at deres Gaarde dennem da i Byen vare berøvede, og deres Gevær frataget. Sigvart Gagge var den tid paa de Svenske Skibe anholden, der at blive, indtil den halve af Officererne udlovede Brandskat fremkom, saa han ei kunde føre sit Compagnie frem. Captein Anders Hansen berettede, at Majoren og han havde om Morgenen Klokken var fem skicket Bud til Peder og Mads Kosoed, som stode ved Nakirkeby halvanden Miil fra Ners, havendes og hos sig forsamlet ved 600. Mand og alle Landsens Stykker, uden de otte, som i Ners vare, med Begiering, de strax med samme Folk vilde komme dennem til Hielp, efterdi Fienden til Landet var ankommen, og enddog de samme Dag Klokken 8. vare ferdige at marchere, saa komme de dog ei forend om anden Dagen noget for Middag, item at Landsdomeren truede endeel af Folket at ville stille Stykker paa dem, som ei bleve tilstede, eller sig til Ners vilde forfoie, efter hvilke Omstændigheder han som de andre beklagede sig at have været for swag at gjøre

giøre
med
foregiv
eller om
til alle
vare p
terne g
de sterk
Sogne
D
Slottet
Major
blev Al
Sandv
Elleve
alle de
D
begyndt
de den
deel af
Mutina
berettet
tienerer
tvende
Zansen
ud fra
de hadde
under
Eil
rer med
sig ey v
Mens h
det unge
der Acco
sig til
retter de
modvillig
ge. De
til Slott
Tom.

giøre Fienden Modstand. Denne angivende sagde Lieutenanten Peder Mogensen med Almuen at ville bevise, naar de fremkom. Captein Jost og Jacob Koføed foregiver, de ei kunde faae deres Folk forsamlede, for Fienderne vare igien til Skibs.

Til den 7de Post: Om der var nogle Draguner og Ryttere paa Landet, eller om Bønderne havde Ordre at møde til Hest, naar Landgang skede. Hvor til alle Capiteinerne svarede herpaa, at ingen gevorbene Ryttere eller Draguner vare paa det hele Land, dog var saadan Anordning af Lensmanden og Officererne gjort, at naar noget paa kom, skulde af et hvert Sogn endeel Bønder af de sterkeste Karle møde med deres Heste, hvor behov gjordes, og det estersom Sognene vare store til.

Om den 8de Post: hvortil det var, imellem Landet blev indtaget, og Slottet blev beleget, item, hvilken Dag Slottet blev beleget og overgivet. Majoren svarede, at d. 9. Junii ankom Fienden med sine Skibe for Nær. d. 12. blev Accorden sluttet og oprettet paa Raadstuen sammesteds. d. 14. kom de til Sandvig ved Slottet, og samme Dag to Estermiddag faldt de an. d. 15. ved Elleve Slet blev Slottet med Accord overgivet. Og om denne Post stemmede alle de andre, saamange som derom noget vidste, overeens.

Den 9de Post, hvor sterk Slottet var besat, med hvad Folk, om de ei begyndte at mutinere, og ei vilde segte, før de fik deres fulde Betalning, og der de den bekom, der Fienden ankom, hvad Børn de gjorde. Herpaa vidste endeel af Officererne intet at svare, estersom de vare langt fra Slottet, der samme Mutation skulde være skeet, dog haver Majoren og Captein Anders Hansen berettet, at der vare 56. gevorbene Knegte, [foruden Lensmandens egne daglige tienere] som under Morten Bagtmesters Commando vare, derforuden havde de tvende Constabler, og om Mutationen vidste Majoren intet, Men Anders Hansen berettede, at Soldaterne, noget før Fienden for Slottet ankom, ginge ud fra Slottet, og sagde, sig ei at vilde segte, førend de finge Penge, og der de havde faaet Penge, toge de deres Gevehr igien, indtil Fienden kom digt under Muren, da de intet videre vilde giøre.

Til den 10de Post: Om Lensmanden havde commanderet nogle Officerer med flere Folk i Slottet, som ikke vilde sig indstille: Majoren berettede, sig ey vitterligt nogle af Land-Officerererne paa Slottet at være indfordret, Mens han selv og Anders Hansen, som før er meldt, havde vel Ordre med det unge Folk at retirere sig til Slottet, om de ei kunde holde Landet, Mens der Accorden var gjort, torde han det ey bryde, og med det faa Folk han havde, sig til Slottet begive. Captein Anders Hansen undskyldte sig ligesaa, og beretter derhos, at Majoren havde truet endeel sit Folk, at dersom de vilde findes modvillig, og ei estersomme Contracten, vilde han det hos dennem vide at søge. De andre Capiteiner alle undskyldte sig, ei at have haft Befaling at drage til Slottet.

Den 11te Post: Af hvad Aarsage Officererne og menige Almue ikke undsatte Slottet, for de deres Eed havde giort, og havde deres Gevær, og alene sig med en blot Accord, som endeel deres Officerer giort havde, kunde sig undskyldte. Herpaa svarede de alle, at Accorden var sluttet, hvilken de ei torde til Landsens Ruin bryde.

Anlangende den 12te Post: Om Officererne var Aarsag til, der de for Slottet bleve stillede, deres Gevær nedlegge maatte, Esterfom ingen uden Commandanten ene hos dennem tilstede var, som Folket dertil uden Officerernes Minde tvinge kunde: Officererne kunde ei benegte, at de jo efter Commandantens Befaling sagde til deres Folk, at de skulle nedlegge Geværret, thi han stod selv hos dem, og havde paa Slottet stillet paa dem tre Stykker, hvilke han vilde fyre, om de ei efterkom hans Befaling. Derhos troede Officererne ey, at de skulle miste deres Gevær, esterdi Generalen Wrangel paa tro og love tilforn havde forsikret dennem, at de skulde beholde deres Gevær, derforuden saa laae her den tid tvende Floder under Landet, for hvilke de dem befrygtede.

Til den 13de Post: Om nogen var bevidst, hvem den Bonde var, som berettes at have viist Fienden det Sted, de gjorde Batteriet, og siden derfra indtil den gamle Muur, tvært over for det Taarn, som kaldes Hundetaarnet. Herpaa svarede de alle, at de ey egentlig vidste, hvem den Bonde var, Mens berettes vel, at det skulde have været een af Sandvig, ved Navn Arent Hansen, hvilken og af Lensmanden selv derfor blev estertraget, mens da ei kunde erlanges, ey heller findes endnu tilstede, eller vides, hvor han er at antrefte.

Og blev et hvert Compagnie i sær, saaog i Capteinernes Nærværelse og paahør tilspurt, om de vare tilfands at imodstaae Svensken, der han ankom. Hvortil alle Compagnierne stemmede i og raabte, Ja, gierne vilde de, havde de haft Hielp af Officererne. De under Anders Hansens Compagnie svarede ligesaa, mens klagede i sær over Landsdomer, at han truede dennem med Krud og Lod, som vilde søge deres Captein, der Landgangen skede ved Nexo. De under Sigvart Gætte svarede, at de vidste intet imod Lehnsmanden at sigt andet, end at han personlig ey var hos dennem tilstede, og deres Captein var fanget, der Landgangen skede. De under Mads Kosoed, Jost og Jacob Kosoed svarede om Lehnsmanden, at de beskyldte hannem intet, mens at han forholdt sig som en god Lehnsmænd. Mens de under Just Captein klagede haardt paa hannem, at han ei kom dennem til Hielp, forend om Astenen, der Fienden gif til Skibs, mens tilforn havde ført dennem langt mere en Forstreckning paa med de 3000. Svenske, han vrangeligen sagde at skulle være i Landet, hvad han i Byen hemmelig talede med de Svenske, vidste de ey, Og bleve de tilspurt, om de vidste noget om den Accord at sige, som med Fienden blev giort, for den blev sluttet, da svarede de alle Ney! de maatte intet faae deraf at vide, bleve og tilspurte, om deres Officerer nogen tid forbød dem at segte eller giort

Fienden

Fienden Modstand. De under Majoren beskyldte hannem i den Post intet, De under Anders Hansen klagede paa Majoren, at han, der Accorden med Fienden var indgaaet, befoel enhver at drage hjem til sit, med mindre de vilde straffes paa Gods og Liv, om de gjorde imod Accorden, De under Sigvart Gagge klagede, at Jost Captein han befoel dem at legge deres Gevær hen, De under Mads Kosoed berettede, at der de stode ved Nakirkeby, ville de gierne have gaaet fort imod Nærs, efter den Ordre, som fra Majoren til dennem kom, men de maatte ei for deres Captein. De under Jost Captein klagede, at de intet maatte gjøre imod Accorden. De under Jacob Kosoed ligesaa, mens over deres egen Captein klagede dog ikke, men over Majoren.

Endnu tilspurt, om deres Officerer ikke vare Aarsage til, at de for Slottet med deres Gevær bleve fremfordrede, og der Geværet nederlagde, og om nogen dennem forbød, at søge deres Gevær igien, der det var nederlagt, hvortil de alle svarede, at den Svenske Commendant havde stillet tre Stykker af Slottet paa dem, om de med gode Bevehret ey vilde quitere, dog kunde ingen benegte, at enhver Captein over Commendantens Ordre jo befoel dem, at legge Geværet, Og endeel derhos beskyldte i sær Majoren og Peder Kosoed, at de forbød nogle, som vilde taget Geværet igien, at de det ei maatte gjøre. Nok dem tilspurt, om de havde Krud og Lod nok paa Landet, og om deres Officerer førte dem an, hvortil de alle svarede, paa Munitioen ingen Mangel at have haft, mens deres Officerer forloed dem og stod dem ikke bi, Som samme vores Commissariers med egne Hænder underskrevne Forretning det med mere udviser.

Fremdeles udi Rette lagde forskrefne Oluf Brochenhuus Herman Bone Clausens underskrevne Beviis de dato Ronne d. 6. Novembr. 1645. hvorudi formeldes, han efter Captein Peder Kosoeds Befaling at være dragen ud til den Svenske General, om med hannem at accordere, med mere, samme hans Beviis indeholder. Og endelig og for det sidste i Rette lagdes Peder Kosoeds med egen Haand underskrevne Missive, som han den Svenske Secretario paa Floden Balger van Schwanental tilskrevet havde, des fornemmelig indhold, at han med tvende Supplicationer vilde hos den Svenske General befordre, og hannem til Rette forhielpe, den ene anlangende Landsens Officerer, den anden anlangende hannem selv og hans Bønder, og at paa begge maatte følge god Resolution. Desligeste om Brandskat og Proviant der af Landet, med mere samme hans Missive indeholdte.

Endnu blev i Rette lagt Sigvart Gagges med egen Haand menige Mænd paa Borringholm tilskrevne Missive, lydendes Ord fra Ord, som følger: Riære Brødre og gode Venner, Samt menige Stænderne her paa Borringholm, Det lader sig paa den der Hoibemeldte Kongl. Svenske Flode ansee, at I forsamlers eder paa ny igien at vilde gjøre Modstand, hvilket kommer Generalen Admiralen underligt for over Eders daarlige Forsæt; thi det maae I endeligen

forsikre Eder til, at eders Magt er intet bevendt imod denne mægtige Flode og deres Krigsmagt, hvorforre fiære Brodre og gode Venner samtligen, at I betænker eder, og raader jeg, at I afstaaer saadan eders Intende, maaskee som I haver i Berk, thi her er Naade forhaanden, dersom I selv vilde. Hvad I giøre, saa betænker Eder, og Eders Hustrue og Børn, Hus, Hiem og Formue, thi det siger ieg Eder, Nødes og forarsager I den gode Hr. General Admiral at bruge sin Magt, da vil det visseligen gaae over Eders Liv og Guds Og maaskee, hvis Hus og Hiem her findes paa Boringholm, bliver med Ild anstukket. Dette lader ieg Eder saa venligen vide, efter den gode Herres Billie, som ieg og haver bedet hannem om, mig maatte bevilges at skrive Eder til, thi den gode Herre vil være undskyldt, at han jo Eder i gaar alle samtligen noksom herom tilskrevet haver, at I nu straxen erklærer Eder paa det han i gaar lod Eder venligen vide, og sender nogen godt Folk herud, som med hans Excellens Kunde accordere. Udi ligemaade vil ieg lade dig vide Jost Nicolai, at du nu strax uførtøbet stiller dig ind igien, efter den løfte og tillsagn du gjorde i gaar; Saa fremt det ikke af dig efterkommes, da bliver du visseligen straffet dersfore, derpaa maat du lide. Hermed Eder Gud befaler. Paa det General Skib de 3. Løver d. 10. Junii 1645. Som det saaledes under Sigvart Gagges egen Haand formeldte.

Og endelig indlagdes de Boringholmiske Officerers med egne Hænder under skrevne Accordans Samtykke, formeldende som her efterfølger: Eftersom her nu i disse dage er ankommen en mægtig Flode Orlogs Skibe, hvilke der strax udi en Til haver anfaldet og gandske til Grund og Bund ødelagt Nexø By, og des Indbyggere deres Guds og gandske Formue fratagen, og i samme Til fort tilskreven menige Landsens Indbyggere, lode dennem deres Mening forstændige, hvorledes de Indvaanerne ved Rov, Mord og Brand vilde med mægtigste Magt ruinere og forderve, Saa eftersom vi, naar vi alting hos os selv overveier, betragter, Sytten Stykker jo Nexø Borgere hen ved 300. Mænd, deres under og Over-Bevær gandske fratagen, saa er vi igien atter af Generalen antvortet, om vi med hannem ville accordere, Ellers havde han i sinde, os iligen med Magt at overfalde, Saa befinder vi [Gud bedret desverre] os ikke at være mægtig at giøre Modstand, haver vi da nødvendigen kundet frelse Hans Maists Land, ja at vi af Indvaanerne ikke saa jammerligen skulde forderves og udplyndres, at udlove til dennem paa menige Landsens vegne, baade Geistlig og Verdslig deres vegne en Summa Penge, efter Accordans, vi Under-Officerer med hinanden er bleven enig og samdrægtig, og med hinanden udstaae East og Brass. Des til Vidnesbyrd haver Hæderlige og Bellærde Mand Hr. Jens Pedersen Lands Provest denne indgangne Contract paa sine og menige Presternes vegne dette Brev med sin Haand hos vores Hænder underskrevet. Adam Nexø 1645. Christian Maccabæus mppria. Nads Koføed Eghd. Jacob Koføed Eghd. Peder Koføed Eghd. Anders Hansen mppria. Claus Gagge Eghd. Peder Oluff

Oluff
bomer
Grego

af Fie
ber ieg
min P
vil til

gens so

og for
der pa
havde
riern
værdig

imodst
tragtes
hannem
naadig

forfigt
tilregne
at de l
maatte

sig fors
des, d
bestaer
med F

det er,
men va
som for
det sig

Hans
lige Pr
Raad,
aldrig
des on

Samty
Maist.
hed im
at supp
stulle,

Koføed
syndtes
hans J
den S
med sa

Oluffen mppria. Peder Laurfen Eghd. Jørgen Koføed Eghd. Hendrich Mortensens bomerke. Jost Nicolai Eghd. Mads Koføed Eghd. Christen Laurfen Eghd. Christen Gregersen Eghd.

Hvad Kongl. Maists. Officerer i den forfaldende Rød, der vi alle samtlig eftertragetes af Fienden, Vre, Gods, Liv og Blod, Slottet til Landsens gode og Bestiermelse, forhaaber ieg, mine Medbrødre her paa Landet ikke skal giøre nogen Modstand udi, jeg og vil for min Person vedblive, og hos mine Medbrødre, at de godvilligen, hver efter sin Formue, vil til Summarums Afbetaling aflegge. Jens Pedersen. Som det i sig selv indholdte.

Og bemeldte Oluf Brochenhuus, efter forneseite indlagde Documenter, og Stevningens samt hans Forsettes videre Medfor, underdanigst Dom var begierendes.

Hermiod at svare, i Rette modte først den indstævnedes Major Christian Maccabæus, og først indlagde sin skriftlig Beretning, lydendes til Hoved Mening, at Slots Herren var der paa Landet, Som Øvrighed og General, hvis Commando han og de andre Officerer havde været undergIVEN, og dernest hedenskied han sig til den Erklæring, han for Commissarierne der paa Landet gjort havde, hvilket han formodede udi al Sandhed og redelig Troværdighed at befindes, saa grundelig, at han ikke formodede, nogen med Rette den kunde imodstride, dersfore begierendes, samme hans Erklæring punctviis og grundelig maatte betragtes, skulle derudaf ikke andet erfares, end han jo af yderste Magt og Formue, saa vidt hannem nogen Tid mueligt kunde være, haver holdet hans Eed og Pligt, som han sin aller-naadigste Herre og Konge, desden Riger, og Fæderneland gjort haver, i underdanigste Tilforsigt, at den nødtvungen Eed, de de Svenske maatte giøre, ikke dem til nogen Fordervelse tilregnes, thi imod forevænte Aarsage, der de om sligt blev anmodet, gav Generalen for, at de Lande Hans Kongl. Maist. sig i Sverrig havde bemægtiget, nemlig Øland og flere, maatte ligesaa svare, En heller forhaabede han, med den gjorde Accord saa høiligen at have sig forseet, thi havde det ikke skeet, var Landet ved Plyndring ruineret bleven, og skal befindes, det nu at være til Hans Maists. Gavn og Beste: efterdi Landet ved Magt i god Esse bestaer. Ikke haver han heller hemmelig eller aabenbare conspireret eller corresponderet med Fienderne, brugt Avindskiold imod sin Naadige Herre Konning eller Riget, thi hvad det er, at gaae sin Fiende under Dien med nogle saa Bänder og ingen forsarne Officerer, men paa begge Sider usforsøgte i Krigs Occosion, gives enhver Forstandig at betænke, Og som foregives, at de Fienden om Kongl. Maists. Flode og anden Tilstand aviseret, saa haver det sig, saa vidt hans Person angaaer, dermed, som hans underdanigste Supplicationer til Hans Maist. og een til Rigens. Hovivise Raad udførligen formelder, thi er denne hans offentlige Protestation, saa som for Guds Hine, og Kongl. Maist. og de Edle Herrer Riges Raad, udi en fri og rolig Samvittighed med et opriktigt Hierte at kand sige, det hannem aldrig noget blev forelæst, der han Supplicationen underskrev, som var ringeste Ord lydendes om Hans Kongl. Maists. Skibs Flode eller anden Tilstand, Mens dette var hans Samtykkelse og Underskrivelse, at efterdi berettes, hvor høiligen de vare angivne for Kongl. Maist., og dersom de ikke udtryffeligen bleve udi Freden indsluttet, skulde deres Ustyldighed imod saa høi Angivende ikke befrie dem, Sligt at forekomme, gav han sit Samtykke at supplicere, og anderledes ikke, saa sandt hannem Gud og hans hellige Evangelium hielpe skulle, veed ikke heller endnu, om Originalen anderledes formelder, end den Copie Mads Koføed Landsdomer gav hannem, nu her fremliggende, hvilken han eskede, der først begyndtes at rygtes om Supplicationen, hvis Indhold skulle være fortæntelig, Som samme hans Indlag det med mere indholdte.

Nof fremlagde han en anden Beretning, hvis fornemmelig Indhold var, anlangende den Supplicak Boringholmer gjorde til Sverriges Riges Tugmester, da haver det sig dermed saaledes, at vi understrevne Boringholmer sendte en Mand i hans Huus, som læste

den for hannem alene, dennem beklagendes, at de høiligen var angiven hos Kongl. Maist. thi frygtede de for Uuaade, og at deres Uskyldighed ikke noksom skulde komme til Lyset, thi bade de, udi Freden at maatte blive med indsluttede, i den Mening han den med undertegnet. Nu berettes, at Supplicationen skal mere formelde, dersom saa befindes, siger han for Gud i Himmelen og Eder's Kongl. Maist, at han derudi er uskyldig, thi anderledes er der ikke bleven læst for hannem, end som forbemeldt, vidste ey heller videre om at supplicere, der han nu [uden Tvil] for Supplicationens Skyld blev arresteret, æskede han Copie af Landsdomeren Mads Kofoed, gav han hannem Copie deraf, som han for Guds Skyld beder Hans Kongl. Maist. vilde naadigst værdigis forskrefue hans Erklæring at behierrige, saa vel og naadigst ansee, at han som en ukyndig Mand, der ikke kand læse eller skrive, videre end af Sædvane hans Navn tegne, ikke haver samtykt, eller veed af mere, end som allerede meldt er, og om Originalen lyder videre eller anderledes, er han derudi aldeles uskyldig, han har af yderste Formue, saa sandt hannem Gud hielpe, sig stedse besittet, Hans Kongl. Maist. som sin Naadigste Herre og Konning, efter hans Eed og Plikt trokigen at tiene, og ey videntlig eller forsættelig der imod handlet, Gud allermægtigste bevege Hans Ko. Ma. des Bestaenhed i Naade at formerke. Som samme hans Supplication det med mere indholdt og medførte. I Kette lagde herhos den paa beraabte Copie af Supplicationen til den Svenske General, lydende Ord fra Ord som Originalen her tilførne indført, alene der ikke var paaskrevet neden. under deres Hænder som paa Originalen. Nok fremlagde han en Ordre, som SlotsHerren hannem d. 9. Junii 1645. tilskrevet havde, lydendes: Eftersom han forsøer, at Fienden truede med Norden og Brønden, hvis dennem ikke giffes til haande, Saa havde dermed [næst Guds Hielp] ingen Fare, mens var itkun en Svensk Trusel, som de altid gjorde, og forsaae han sig vist til Majoren og de andre gode Officerer, hvis de fornem, de var dem mandsterke nok, de da gjorde dennem Modstand og Ufbrek, det meste mueligt, og fortrød det SlotsHerren af Hiertet, han ikke torde forlade Hans Ko. Ma. Forsning, og med hans Folk komme dem til Hielp, og forsaae sig vist til hannem og Anders Hansen, at de rettede sig efter forrige Ordre, Som samme skriftlig Ordre i sig selv indholdte.

Ydermere indlagde forskrevne Christian Maccabæus en Copie af en anden vidtløstlig Supplication, som Commissarierne der paa Landet var overgivet, hvortil han skiod sig i samme Supplicationer, fornemmelig er bestaaende udi 7. Puncter:

- 1.) At de samtlige Officerer havde anmodet SlotsHerren, og begieret at skrive efter 3000. Mand, med deres Officerer, gevorbene Folk, hvilket var lovet og ey efterkommet.
- 2.) At han Christian Maccabæus var vel tilsat at være Major, mens ikke efter Krigsbrug været forstillet, hvorsore hans Umyndighed havde desto ringere Kraft.
- 3.) Var dennem ingen Under-Officerer tilforordnet, som dennem kunde hielpe at sette de andre i Seleder.
- 4.) Der Svensken ankom, var han med sine underhavende unge Mandskab commanderet at møde paa Slottet, flere Soldater at udskrive, og de andre endeel commanderet at tage hielpe Ved til Slottet, og derfor ikke mange tilstede, som kunde gjøre Modstand, tilmed var kommen en Skrekken iblandt Folket, formedelsi Just Nicolai for dem berettede, Fienden var 3000. Mand sterk, brav exerceret Folk, at han med 300. af dem vilde indtage det hele Land.
- 5.) Og efter saadan Leilighed, og fordi han besandt sig for svag, torde han ikke Fienden alene angribe, at han ikke skulde føre Folket paa Slagterbenken.
- 6.) Mens gav ilig SlotsHerren saadant tilkiende, og derpaa fik Svar, at han skulde segte, og dersom han formerkede ikke at kunde bestaae, skulde han og Anders Hansen retirere

retirere fi
ikke kund
7d
med Siend
soget, thi
mere den
De
des: (1
cere, hv
Fienden
i Byen,
Fiangen
ken, og
gevorben
giore Si
med og
Fiendens
fangen,
været ge
latteligen
Med me
M
plication
idel Fry
end at d
F
Marsage
ingen B
(2.) H
noksom
Eteder
tion oyl
og over
og Sol
Beste,
Landet
med for
F
skriftlig
Gagge
plication
nodtvun
ikke and
Mord
E
lig sig
C
Fløring

retirere sig ind paa Slottet med hvis unge Mandskab de kunde bringe til veie, hvilket han ikke kunde giøre, og sette Landet derover i Ulykke. Og eftersom de for det

7de) Være for svage at imodstaae Svenskens Magt, vare de nødtvungen at accordere med Fienden, hvormed han underdanigst forhaabede, Kongl. Majstis. Lands Beste at være søgt, thi ellers var det hele Land i Grunde fordervet, som paa andre Steder var skeet, med mere denne hans tredie Supplication i sig selv indeholder.

Dernæst fremlagde Sigvart Gagge hans skriftlig Indlæg, til Mening indeholdendes: (1.) At han haver været commendret over et Herred, og det taalig Folk at exercere, hvilket han dog uden al Løn og Deputat haver godvilligen efterkommet. (2.) Der Fienden ankom, kunde de ikke heller saae Bønderne saa hastig sanket, formedelsst de ikke boer i Byen, mens i Torper vidt adspredde, i Eneste Gaarde, af hvilke en stor Deel var paa Liungen og Lørdemarken, de andre efter Befaling at age Ved, Nærs Borgere i Lørdemarken, og det unge Mandkion med Majoren paa Slottet, at lade skrive Soldater, og ingen gevorbent Folk eller Succurs de havde at forvente, saa de derudover ingen Modstand kunde giøre Fienden. (3.) Ungaaende Correspondence, skriftlig Accord, og Huldskabs Ed, med og imod Fienden, da skulde Gud kiende, han intet havde gjort, uden det han under Fiendens Magt og Gevalt haver været nødt til, og imidlertid han inden Skibsborde var fangen, maatte giøre, hvad de begierede, imod al hans Villie og Forsæt, thi havde der været gevorbene Folk, forfarne Officerer, og gode Ordre paa Landet, havde Landet en saa lettelligen bleven occuperet, forhaaber paa det underdanigste, ey at blive holden strafværdig, Med mere samme hans Supplication indeholdte.

Nok fremlagde forskrefne Sigvart Gagge hans skriftlig Svar anlægende den Supplicationens Underkrivelse til den Svenske General, hvorudi han høiligen bekræfter, det af idel Frygt, Simpeltid og Taabelighed at have gjort, og udi ingen anden eller ond Mening, end at de haabedes efter Fred, og da derudi at blive ihukommet, og for Straf forskaanet.

For det tredie fremlagde forskrefne Sigvart Gagge en skriftlig Fortegnelse paa hvis Marsager, som fornemlig Landsens Occupation havde forarsaget, Som var først, at der ingen Byffestyttere vare, som kunde omgaaes med Stykkerne, mens ikkun allene Bønder, (2.) Havde heller ingen gevante og forsøgte Krigsfolk af Officerer eller Soldater, som de noksom havde begieret, (3.) Ikke heller vare de udskevne Soldater bestilte paa de forskrefne Steder, mindre nogen Feldt eger gjort, og for det (4.) var Majoren med det unge Mandkion opstevnet til Slottet, og naar Landet ey kand holdes, er umueligt Slottet at forsøgte, og overalt formeente han, SlotsHerren havde burt forsørge Landet med dygtige Officerer og Soldater, og formedelsst det ikke skeet var, vare de nødt til, Landet og Indbyggerne til Beste, at accordere, og videre heden refererede han sig til den Supplikation, han der paa Landet til Commissarierne havde overleveret, hvoraf en Copie fremlagdes, som fast i Mening med forige kommer overeens, og for Vidtløstigheds Skyld her ikke indført er.

Fremdeles blev af Just Nicolai Captein og Mads Kofoed Landsdomer trende deres skriftlige Beretninger og Supplicationer indlagt, som fast med forige Majorens og Sigvert Gaggens udi nogen Maade stemmede overeens, Og derforuden henkiød de sig til deres Supplicationer, som de Commissarierne paa Landet overleveret havde, foregivende, at de af høi nødtvungen Fornødenhed havde maattet accordere med Fienden, og de udi deres Simpeltid ikke andet forstod, end Kongl. Majstis. Land Boringholm ved saadan deres Accord var for Mord og Brand befriet, Med videre samme deres Beretninger og Supplicationer indholdte.

Capitein Jacob Koefoed for Retten fremkom, og havde hverken mundtlig eller skriftlig sig med at erklære.

Capitein Anders Hansen medlagde udi lige Maade hans skriftlig Undskyldning og Erklæring, fast lige med det forige udi Meningen overeenskommende, og berette derhos, at han

gl. Maist.
 yset, thi
 underteg-
 figer han
 derledes er
 at suppli-
 han Copie
 Huds Skyld
 behiertige,
 Krive, vi-
 e, end som
 udi aldeles
 se besittet,
 Pligt trok-
 vege Hans
 on det med
 Supplicatio-
 ne indført,
 Nok frem-
 vde, lyden-
 vis dennem
 s var ikkun
 andre gode
 Modstand og
 orde forlade
 e sig vist til
 me skriftlig
 en vidtløstlig
 n kiød sig i
 t Skrive efter
 erkommet.
 ns ikke efter
 ielpe at sette
 ab comman-
 manderet at
 odstand, til-
 m berettede,
 a vilde indtæ
 an ikke Fien-
 at han skul-
 ers Hansen
 retirere

han efter Slots-Herrens Ordre havde forsøyet sig ind paa Slottet og Fæstningen Hammershus, som han med sex Personers skriftlig Bidue beviiste, Og derforuden foregav, sig efter Slots-Herrens Ordre i andre Maader og at have forholdet, og intet utilbørligt eller strafværdigt at have begaaet, forhaabtes underdanigst, at vorde for videre Straf naadigst forstaaet.

Endnu fremlagdes af Peder Oluffen hans skriftlige Erklæring, hvis fornemteste Indhold var, at han var under Majorens Christian Maccabæi Commando, og at Majoren med de andre Officerer havde sluttet Accord, hvortil han ingen havde instigeret, medens meget mere fraraad, og ikkun alene understreuet for sin og sine Medborgeres Quota af Brandskatten, medens ingenlunde samtykt, at Fienden skulde have Landet, mens ikkun alene de 10000 Rixdaler Brandkat, og siden intet videre have med Landet at bestille, hvilket han med højeste Eed bekræfter, en anderledes at have forstaaet.

Dernæst fremlagde han Søsren Pedersen i Hasle og Jens Olsen i Olsker Sogn, deres skriftlig Biduesbyrd, formeldendes, at Peder Oluffen ingenlunde vilde accordere med Fienden, medens raadde Almuen til at giøre Modstand, fremlagde og derhos hans Skudsmaal, des Indhold, at Peder Oluffen havde holdt sig modig og mandig, og af yderste Evne gierne imodstaaet Fienden. Og endelig i Rette lagde forskrefne Peder Oluffen sin Erklæring, anlangende det Brev, som var skrevet til den Svenske General Carl Gustaf Wrangel, og beklagede sig, dertil af Landsdomer og de andre Officerer at være bevæget, og ubi ingen anden Mening det at have gjort, medens alene af Frygt, Simpeltid og Eenfoldighed, og fordi han saae de andre Officerer, som derpaa havde bedre Forstand, havde det undertegnet, skrev han det med under, med videre af hannem i samme hans Indlæg skriftlig blev andraget.

Herman Bone Clausen indlagde hans skriftlige Erklæring, deslige Mads Thors Kildsen, Jacob Nielsen og Joen Andersens Biduesbyrd til Mening, at han af Over-Officererne var befaleet og tvungen at drage om Borde til de Svenske, og ellers intet udi Landens Overgang at være Marsag, og fremlagde derhos hans Skudsmaal af Kønne d. 5. Decembr. 1645. udgivet, hvorudi hannem gaves godt Skudsmaal. Med videre, af forskrefne fangne Officerer skriftlig og mundtlig blev foregivet, Og forskrefne Oluf Brochenhuus efter hans Etevnings og Forsettes Indhold, var endelig Dom begierendes, Med flere Ord og Tale, Parterne imellem foresaldt.

Da efter Tiltale, Siensvar, og denne Sags Leylighed, Og efterdi Christian Maccabæus, Mads Koefoed, Sigvart Gagge og Jost Nicolai befindes ikke alene ingen Modstand at have gjort, der Landgang af de Svenske skede, medens og Almuen gjort mistroelig med Tractaten, og hindret denuem nogen Samling at giøre til at afverge Landgang paa Nii igien, der de Svenske sig eengang havde af Landet retireret, Og ingen sig efter den Ordre, de af deres Lensmand havde, som det sig burde, forholdet, mens Landet til de Svenske at contribute tilholdet og forpligtet, utilbørlig Supplication til den Svenske General ladet frembære, og i alle Maader sig ikke som tro Undersaatter forholdet; Er derpaa for Rette assagt, at de bør at være i Kongl. Majst. Raade og Unaade. Belangende Jacob Koefoed, da efterdi hans Skrobelijkheid og Udygtighed saa stor befindes, at han intet at giøre formaatte eller forstoed, bør han Landet at undvige. Anders Hansen, efterdi han efter Ordre sig paa Slottet retirerede, og hans Forseelse ikke saa stor som de andres befindes, bør han efter hans Formue at straffes, og for videre Tiltale fri at være. Medens Peder Oluffen og Herman Clausen, som efter Befaling haver været nødt til, hvis de gjort haver, vides en derfor efter sig Tilstand, som da paa Landet var, noget tilfindes at lide. Datum ut supra, nostro ad causas sub Sigillo, teste Justino Hoegio, Justitiaris nostro dilecto.